

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 5 2 7 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Četrtek, 27. avgust 2015 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese naliveo pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve, ki jih pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpišujte **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

Navodilo: Pri vsaki od naslednjih štiridesetih nalog je navedenih pet trditev, med katerimi je pravilna oziroma najpravilnejša samo ena. Z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom obkrožite črko pred trditvijo, ki je glede na vprašanje po vašem mnenju pravilna. Če boste obkrožili napačno, več kakor eno ali če ne obkrožite nobene, se šteje, da ste na vprašanje odgovorili napačno. Za vsako pravilno rešitev dobite 1 točko. Izbrano trditev označite enako tudi na priloženem (rdečem) listu za odgovore. Upoštevajte navodila za izpolnjevanje priloženega lista.

1. Temeljni ekonomski problem je v tem, da
 - A v proizvodnji uporabljamo surovine, ki izvirajo neposredno iz narave.
 - B družba ne more natisniti toliko denarja, kolikor ga potrebujejo zaposleni.
 - C omejena sredstva za proizvodnjo omejujejo dosegljivo količino dobrin.
 - D sta količini razpoložljivih dobrin in potreb ljudi vedno enaki, zato lahko zadovoljimo vse potrebe ljudi.
 - E se razlike med razvitimi in nerazvitimi državami povečujejo.

2. Ekonomske dobrine so tiste, ki
 - A obstajajo v zelo majhni količini.
 - B so na razpolago le v razvitih družbah.
 - C so dane po naravi in jih je dovolj za vse ljudi.
 - D imajo zelo visoko ceno.
 - E jih je na razpolago manj od potreb po njih.

3. Dana je lestvica celotnih koristnosti napolitank, ki jih je pojedla Pia.

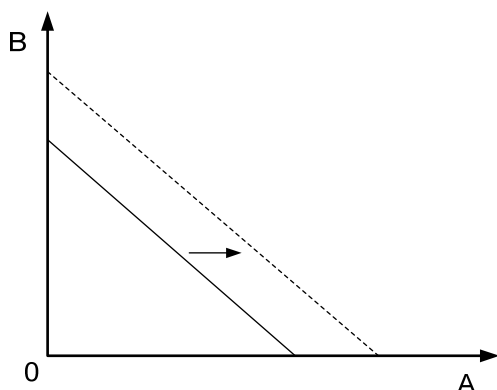
Število napolitank	1	2	3	4	5
Celotna koristnost	5	9	12	14	15

Mejna koristnost četrte napolitanke je

- A 1
- B 2
- C 3
- D 4
- E 5

4. Slika prikazuje premico cene in njen premik. Premik premice cene je posledica

- A znižanja cene dobrine A.
 B znižanja cene dobrine B.
 C povečanja potrošnikove potrebe po dobrini B.
 D povečanja potrošnikovega dohodka.
 E povečanja produktivnosti proizvodnih dejavnikov v proizvodnji dobrin A in B.
5. Družinsko podjetje Zelenko je na 3,5 ha zemljišča s štirimi zaposlenimi pridelalo različne vrste zelenjave. Letni prihodki od prodaje so znašali 100.500 EUR, letni stroški pridelave pa 75.000 EUR. Ekonomičnost pridelave je bila
- A 0,75.
 B 1,34.
 C 2,5 %.
 D 25 %.
 E 25.125 EUR na zaposlenega.
6. Z analizo stroškov pri proizvodni izbiri ugotovimo, da alternativni stroški
- A padajo zaradi zmanjševanja uporabe enega proizvodnega dejavnika.
 B padajo zaradi zmanjševanja produktivnosti variabilnega dejavnika.
 C ostajajo nespremenjeni zaradi enakomernega žrtvovanja ene dobrine.
 D naraščajo zaradi specializiranosti proizvodnih dejavnikov.
 E naraščajo zaradi izboljševanja tehnične opremljenosti dela.
7. Transformacijska krivulja prikazuje
- A največje mogoče količine proizvodnje dveh dobrin v gospodarstvu, če popolnoma izkoristimo vse razpoložljive proizvodne dejavnike.
 B največje mogoče količine nakupa dveh dobrin, če ob njunih danih cenah porabimo ves razpoložljivi denarni dohodek.
 C najmanjšo mogočo količino proizvodov, ki jo je mogoče proizvesti s posamezno sestavo proizvodnih dejavnikov pri danih proizvodnih metodah.
 D optimalno mogočo kombinacijo kapitala in dela za proizvodnjo določene količine dobrin.
 E katera količina dobrin ustreza trenutnemu povpraševanju po njih na trgu.

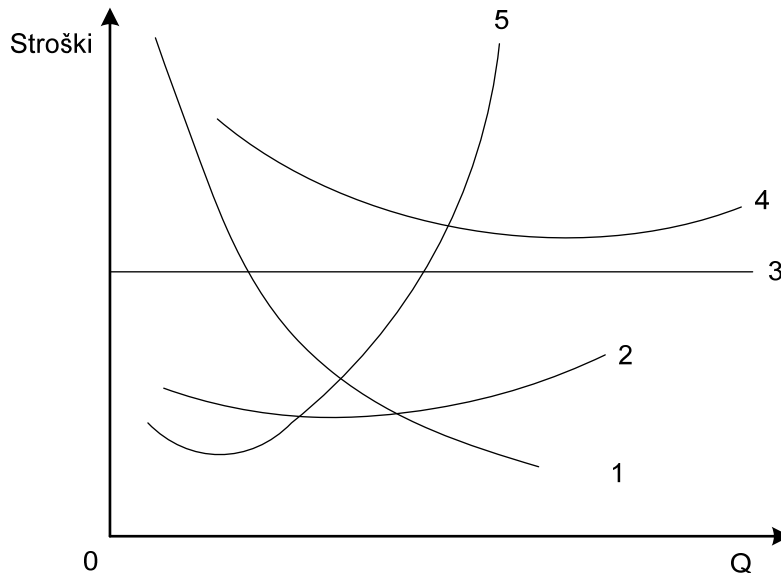
8. Podjetje Jagoda, d. o. o., se ukvarja s pridelavo jagod v nasadu, ki meri 10 ha. Pridelavo lahko povečuje z dodatnim zaposlovanjem delavcev. Do vse manjšega prirastka količine pridelanih jagod v kratkem obdobju pride zato, ker
- A se ob trikratnem povečanju vseh proizvodnih dejavnikov obseg pridelave poveča le dvakrat.
 - B se podjetje Jagoda, d. o. o., na trgu jagod srečuje s padajočo krivuljo povpraševanja.
 - C imajo dodatni delavci na razpolago vse manjše količine zemljišča.
 - D začne celotni pridelek jagod upadati zaradi zaposlovanja vse slabših delavcev.
 - E se kljub tehničnemu napredku obseg pridelave jagod zmanjšuje.

9. Dani so celotni proizvodni stroški za proizvodnjo kravat.

Število kravat (Q)	0	1	2	3	4	5
Celotni stroški (TC) v EUR	100	200	290	345	540	720

Povprečni variabilni strošek (AVC) pri proizvodnji štirih kravat znaša

- A 110 EUR.
 - B 135 EUR.
 - C 147 EUR.
 - D 180 EUR.
 - E 440 EUR.
10. Graf prikazuje krivulje različnih proizvodnih stroškov v kratkem obdobju.

Krivuljo mejnih stroškov (MC) na sliki predstavlja krivulja, označena s številko

- A 1
- B 2
- C 3
- D 4
- E 5

11. Bistvo alokativne funkcije trga je v tem, da
- A spodbuja podjetja k zniževanju stroškov poslovanja, povečevanju prodaje in s tem dobička.
 - B spodbuja konkurenco in omogoča delitev dohodka med proizvajalci glede na donosnost njihove proizvodnje in prodaje.
 - C omogoča selekcijo med podjetji, saj uspevajo le najboljša, slaba pa propadejo.
 - D zaradi veliko ponudnikov in povpraševalcev nobeden od prodajalcev in kupcev ne more bolj vplivati na tržno dogajanje.
 - E usmerja proizvodne dejavnike v proizvodnjo dobrin glede na potrebe oziroma povpraševanje potrošnikov.
12. Med subjektivne dejavnike povpraševanja uvrščamo
- A potrebe in dohodek potrošnikov.
 - B dohodek in cene dobrin.
 - C želje in potrebe potrošnikov.
 - D potrebe in želje potrošnikov ter razpoložljivo ponudbo izdelkov in storitev.
 - E potrebe, koristnost dobrin in njihove cene.
13. V preglednici so prikazane povpraševane in ponujene količine blaga B.

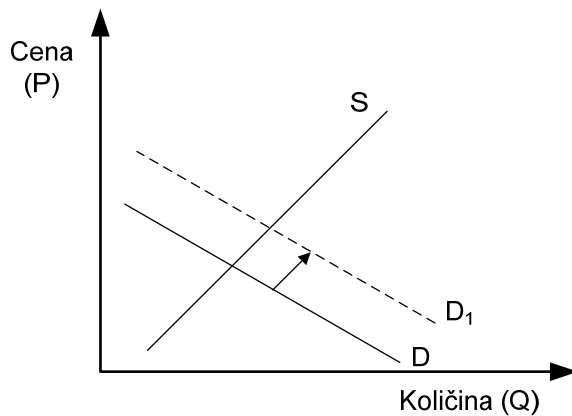
Cena v EUR	Povpraševana količina enot	Ponujena količina enot
5	5.918	1.852
10	4.327	2.317
15	3.426	3.174
20	2.113	4.981
25	992	6.193

Presežna ponudba blaga B pri ceni 20 EUR znaša

- A 252 enot.
- B 2.010 enot.
- C 2.868 enot.
- D 4.066 enot.
- E 5.201 enot.

14. Na sliki je prikazan trg blaga A.

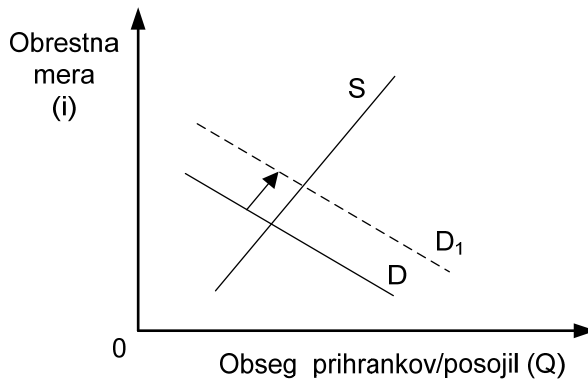
- Premik krivulje povpraševanja iz D v D_1 je posledica
- A pripravljenosti kupcev, da kupijo manj blaga A pri isti ceni.
 - B pripravljenosti prodajalcev, da pri isti ceni ponudijo več blaga A.
 - C pripravljenosti kupcev, da kupijo več blaga A pri isti ceni.
 - D povečanja ponudbe blaga A.
 - E pripravljenosti kupcev, da kupijo enako količino blaga pri isti ceni.
15. Cena blaga X se je zvišala s 5 EUR na 7 EUR, zato se je obseg povpraševanja znižal s 4.000 kosov na 3.500 kosov. Z analizo podatkov ugotovimo, da je povpraševanje po blagu X cenovno
- A absolutno neelastično.
 - B neelastično.
 - C usklajeno elastično.
 - D elastično.
 - E absolutno elastično.
16. Povpraševanje po proizvodih podjetja EXE, d. d., je dohodkovno neelastično, kar pomeni, da
- A je odstotna sprememba dohodka enaka odstotni spremembi obsega povpraševanja.
 - B je odstotna sprememba dohodka kupcev vedno enaka odstotni spremembi prihodka podjetja EXE, d. d.
 - C je odstotna sprememba dohodka višja od odstotne spremembe obsega povpraševanja.
 - D je odstotna sprememba dohodka manjša od odstotne spremembe obsega povpraševanja.
 - E se prihodek podjetja EXE, d. d., zaradi znižanja dohodka potrošnikov ne spremeni.

17. Na trgu blaga Y je število ponudnikov omejeno, blago se bistveno ne razlikuje, pri vstopu na trg pa obstajajo precejšnje ovire. Obliko konkurence, s katero se na trgu blaga Y srečujejo kupci, imenujemo
- A monopol.
 - B oligopol.
 - C duopol.
 - D monopolistična konkurenca.
 - E popolna konkurenca.
18. Monopolist bo dosegel največji dobiček pri tistem obsegu proizvodnje, pri katerem so
- A mejni stroški nižji od mejnih prihodkov.
 - B mejni stroški enaki mejnim dohodkom.
 - C mejni stroški enaki tržni ceni.
 - D mejni stroški enaki povprečnim stroškom.
 - E mejni stroški nižji od tržne cene.
19. V državi Naniji so se nominalne mezde v letu 2013 zvišale za 1,4 %, stopnja rasti cen pa je v tem letu znašala 4,1 %.
- Realne mezde v državi Naniji so se v letu 2013
- A znižale za 2,6 %.
 - B znižale za 2,7 %.
 - C zvišale za 2,6 %.
 - D zvišale za 2,7 %.
 - E zvišale za 5,5 %.
20. Dodatni dobiček, ki ga podjetje ustvari zaradi povečanja povpraševanja po njegovih proizvodih, imenujemo
- A normalni dobiček.
 - B konjunktorni ekstradobiček.
 - C monopolni ekstradobiček.
 - D tehnološki ekstradobiček.
 - E podjetniški dobiček.

21. Slika prikazuje trg kapitala v državi Saksoniji.

Vrisan premik je posledica

- A višjih dohodkov prebivalstva, kar je povečalo ponudbo prihrankov.
 - B višjih obrestnih mer, kar je vplivalo na zmanjšanje obsega posojil.
 - C povečane investicijske dejavnosti v državi zaradi zvišanja donosnosti naložb.
 - D povečanja nagnjenosti k varčevanju.
 - E ukrepa centralne banke, ki je z zvišanjem stopnje obveznih rezerv povzročila povečanje povpraševanja po denarju.
22. Renta pomeni dohodek lastnikov
- A obnovljivih proizvodnih dejavnikov, ki so vloženi predvsem v kmetijstvo.
 - B proizvodnih dejavnikov, ki so v naravi na voljo v omejenih količinah.
 - C omejenih proizvodnih dejavnikov, ki izvirajo iz dela lastnika teh dejavnikov.
 - D osebnih vozil, ki jih dajejo podjetja v najem po načelu »rent a car«.
 - E katerih koli proizvodnih dejavnikov, ki jih lastniki dajejo v najem.
23. Janez, ki je vzel v najem 5 hektarjev rodovitne zemlje in si je pri banki **sposodil** potrebni kapital za pridelovanje ekološko neoporečnega krompirja, pričakuje, da bo s prodajo krompirja zaslužil
- A absolutno rento.
 - B diferencialno rento.
 - C absolutno in diferencialno rento.
 - D podjetniški dobiček.
 - E obresti.
24. Naložbe v računalnike, robote in namakalne sisteme so primer
- A končne (finalne) porabe, saj se z njimi dokončno zadovoljijo potrebe podjetij.
 - B reproduktivne (proizvodne) porabe, saj omogočajo redno poslovanje podjetij ali širitev proizvodnje.
 - C zasebne porabe, ki maksimira koristi vsakega gospodarstva.
 - D splošne porabe, saj so tovrstne naložbe splošnega pomena za podjetja.
 - E skupne porabe, saj omogočajo skupno dobro v družbi.

25. Slika prikazuje menjavo dveh vrst dobrin:

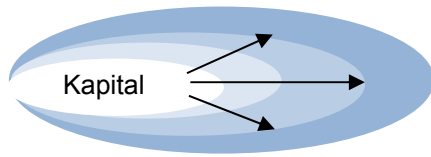
1 ovca ↔ 5 vreč žita.

Take vrste menjavo brez posredovanja denarja imenujemo

- A posredna menjava.
 - B blagovna menjava.
 - C naturalna menjava.
 - D neekvivalentna menjava.
 - E poštena menjava.
26. Žiga je zamujal na predavanja in je avtomobil parkiral na prostoru, kjer je parkiranje prepovedano. Mestni redarji so mu izročili položnico za plačilo kazni v višini 50 EUR. Ko je Žiga plačal kazen za storjeni prekršek, je denar opravil funkcijo
- A merila vrednosti.
 - B menjalnega posrednika.
 - C plačilnega sredstva.
 - D svetovnega denarja.
 - E hranilca vrednosti.
27. Temeljna naloga centralne banke je
- A zagotoviti gospodarstvu dovolj gotovine.
 - B zagotoviti gospodarstvu dovolj bankovcev.
 - C v primeru inflacije povečati količino denarja v obtoku.
 - D v primeru deflacije z zvišanjem temeljne obrestne mere spodbuditi varčevanje.
 - E skrb za potrebno količino denarja v obtoku.
28. Prednost delniške družbe pred individualnim podjetjem je predvsem v tem, da
- A lahko z združevanjem kapitala več lastnikov lažje zbere začetni kapital za večje naložbe in razvoj.
 - B je večina delniških družb nastala z menedžerskim odkupom delnic teh družb.
 - C lahko zaposleni v delniški družbi z odkupom delnic soupravljajo družbo.
 - D imamo enega samega lastnika, ki ima svoj kapital porazdeljen na veliko delnic te delniške družbe.
 - E ostane lastnina celotnega podjetja v rokah male skupine delničarjev, ki so običajno tudi sorodstveno povezani.

29. Slika prikazuje proces

- A amortizacije kapitala.
 - B koncentracije kapitala.
 - C centralizacije kapitala.
 - D širitve kapitala na nove trge.
 - E nastanka bančnega kapitala.
30. Menedžerska revolucija je spremenila ravnanje podjetij, saj
- A so menedžerji usmerjeni izključno k maksimiranju dobička.
 - B menedžerje zanima predvsem razvoj podjetij in njihova večja tržna moč.
 - C se menedžerji ne počutijo več odgovorne lastnikom.
 - D menedžerje zanima predvsem dobiček in ne zaposleni.
 - E so menedžerji postali delničarji podjetij.
31. Podjetje Dalia, d. d., ki ima kapital razdeljen na 100.000 delnic, je v letu 2013 ustvarilo 8 milijonov EUR dobička. Za izplačilo dividend je namenilo 25 % ustvarjenega dobička. Marko je lastnik 180 delnic.
- Analizirajte podatke in ugotovite, koliko dobička v obliki dividende bo prejel Marko.
- A 800 EUR.
 - B 2.500 EUR.
 - C 3.600 EUR.
 - D 13.889 EUR.
 - E 14.400 EUR.
32. Za delniške družbe je značilno, da
- A lahko z izdajo obveznic pridobijo velik trajni kapital in nove solastnike, s katerimi soupravljajo podjetje in delijo dobiček.
 - B onemogočajo vlaganje manjših prihrankov, zato delnic ne more kupiti veliko prebivalcev.
 - C so omogočile uvedbo centraliziranega upravljanja in vodenja družbe.
 - D zagotavljajo stalen donos vloženega kapitala, ki je neodvisen od uspešnosti poslovanja družbe.
 - E omogočajo razpršitev tveganja, ker lahko posamezniki vlagajo svoje prihranke v različne delniške družbe.

33. Slovenska vlada opravlja
- A zakonodajno funkcijo.
 - B sodno funkcijo.
 - C izvršilno funkcijo.
 - D proizvodno funkcijo.
 - E monetarno funkcijo.
34. Med sredstva fiskalne politike spadajo
- A obrestne mere.
 - B količina denarja v obtoku.
 - C devizni tečajji.
 - D izvozno-uvozne kvote.
 - E socialni transferji.
35. Cilj centralne banke je znižanje stopnje inflacije v državi, zato bo njeno ustrezno ukrepanje
- A znižanje obrestne mere.
 - B znižanje stopnje obveznih rezerv.
 - C kupovanje obveznic od poslovnih bank.
 - D prodaja obveznic poslovnim bankam.
 - E izdajanje podjetniških obveznic.
36. Pri 3-odstotnem letnem povečanju obsega prodaje blaga in storitev ter 4-odstotnem zvišanju cen se mora ob nespremenjeni denarni masi obtočna hitrost
- A zmanjšati za 0,76 %.
 - B zmanjšati za 1 %.
 - C zmanjšati za 7,12 %.
 - D povečati za 1 %.
 - E povečati za 7,12 %.
37. Zaradi zniževanja carin se je v Sloveniji
- A zmanjšal javnofinančni prihodek.
 - B povečala domača proizvodnja.
 - C zmanjšala domača potrošnja.
 - D povečala splošna raven cen.
 - E spremenil devizni tečaj.

38. Za merjenje odprtosti gospodarstva uporabljamo kazalec
- A pogoji trgovanja.
 - B delež servisiranega dolga.
 - C delež izvoza blaga in storitev države v njenem BDP.
 - D delež celotnega dolga v izvozu blaga in storitev.
 - E razmerje med mednarodnimi denarnimi rezervami in celotnim dolgom.
39. Plačilna bilanca Slovenije je
- A enaka trgovinski bilanci Slovenije.
 - B shema uvoza in izvoza blaga ter storitev Slovenije v enem letu.
 - C seštevek letnih bilanc vseh podjetij v Sloveniji.
 - D shema ekonomskih transakcij Slovenije, ki gredo legalno prek državne meje s tujino v enem letu.
 - E shema deviznih prejemkov in izdatkov prebivalcev Slovenije v enem letu.
40. V procesu lastninjenja po osamosvojitvi Slovenije so se lastninila podjetja
- A v družbeni lasti.
 - B z nizkim donosom.
 - C s slabšim poslovanjem.
 - D ki so se lastninila po metodi odprodaje vseh sredstev.
 - E ki so delnice zamenjala za gotovino.

Prazna stran

M 1 5 2 7 0 1 1 1 1 5

Prazna stran

Prazna stran